

Het gaat er om een omgeving te creëren waarin mensen de vrijheid voelen zich te uiten

4 en 5 mei

Dit is het dagelijkse [commentaar](#) van NRC. Het bevat meningen, interpretaties en keuzes. Ze worden geschreven door een [groep redacteurs](#), geselecteerd door de hoofdredacteur. In de commentaren laat NRC zien waar [het voor staat](#). Commentaren bieden de lezer een handvat, een invalshoek, het is ‘eerste hulp’ bij het nieuws van de dag.

De slogan van vandaag, Bevrijdingsdag, is bekend: vrijheid deel je met elkaar. Maar juist dat delen lijkt in de soms wel erg ruw geworden Nederlandse samenleving niet meer zo vanzelfsprekend. Kunnen we nog delen? Kunnen we nog zonder vooroordelen luisteren naar elkaars verhalen? Het is veelzeggend dat Sire, de Stichting Ideële Reclame, het nodig vond om voor het eerst sinds haar oprichting in 1967 [een campagne te beginnen over polarisatie](#), met als thema ‘verlies elkaar niet’.

Driekwart van de Nederlanders denkt dat meningsverschillen zijn toegenomen, [constateerde het Sociaal en Cultureel Planbureau](#) een half jaar geleden. Ze noemen de harde toon van het (politieke) debat, het niet goed naar elkaar luisteren en het vasthouden aan het eigen gelijk. Zorgelijk is vooral dat 20 procent van de Nederlanders vooroordelen heeft over iemand met een ander standpunt. Sire gebruikt zelfs het woord ‘haten’. Terwijl, zo wijst wetenschappelijk onderzoek uit, op veel onderwerpen er meer overeenstemming is dan mensen denken.

Op een dag als vandaag is het daarom goed stil te staan bij de noodzaak de ander te blijven begrijpen, maar ook om begrepen te willen worden. Om nieuwsgierig te blijven naar elkaar.

De Poolse wereldreiziger en journalist Ryszard Kapuscinski, die in 2006 overleed, omschreef het in [zijn essay De Ander](#) als een „princiële en categorische keuze” die onze voorouders al duizenden jaren maken: „Bij elke ontmoeting met een Ander kon de mens uit drie mogelijkheden kiezen: hij kon kiezen voor het voeren van oorlog, het optrekken van een muur of het aangaan van een dialoog.” Oorlogen noemde Kapuscinski het bewijs dat „de mens niet met de Ander kon of wilde communiceren.”

De opdracht aan een ieder, zo zei [ook Benjamin Ferencz](#), de voormalige Neurenberg-aanklager die vorige maand overleed, is: „Hoe zorg je ervoor dat mensen het compromis, de compassie en mensenrechten als een opdracht aanvaarden?”

Los van de vraag waarom zoveel Nederlanders denken dat meningsverschillen zijn toegenomen, of wat de oorzaak daarvan is (individualisering, sociale media, meningentelevisie, politiek debat, coronalockdowns, stikstofdiscussies?) gaat het er dus om een omgeving te creëren waarin mensen de vrijheid voelen zich te uiten. En zich tegelijkertijd niet afsluiten voor een ander met een andere mening.

Dat vraagt om een samenleving met geduld. Een samenleving die bereid is uit zijn eigen (filter)bubbel te treden, en in contact te komen met elkaars denk- en leefwereld. Een samenleving ook waar vragen een manier blijft om nieuwsgierigheid te bevredigen, niet om het eigen gelijk te halen zoals – vooral in sommige politieke kringen – de gewoonte lijkt te worden.

Het is van belang. Voor alle opgaven waar Nederland voor staat, is een breed draagvlak nodig. Een democratie waar iedereen elkaar zo wantrouwt dat compromissen niet meer mogelijk zijn, compassie niet vanzelfsprekend is en

daarmee mensenrechten in het gedrang raken, is een democratie die is gedoemd.

Zoals het 4 en 5 mei Comité zegt: in twee minuten kan een verhaal worden verteld en doorverteld. Dat is natuurlijk het verhaal van wat er kan gebeuren als empathie verdwijnt en als de ander wordt ontmenselijkt. Maar voor doorvertellen komt luisteren, empathie en belangstelling. Dat is de sleutel tot oprecht delen in elkaars vrijheid.

Een versie van dit artikel verscheen ook in [de krant van 5 mei 2023](#).